

8.4.2010



Lausunto YM:lle jätelainsäädännön kokonaisuudistuksesta

Ympäristönsuojeluviranhaltijat (YSV) ry pitää esitettyä uudistusta kunnan ympäristönsuojeluviranhaltijoiden kannalta niin merkittävänä, että katsoo aiheelliseksi antaa uudistustyöstä lausuntonsa ympäristöministeriölle.

Jätelainsäädännön kokonaisuudistus vaikuttaa olennaisesti niin kunnan teknisen sektorin (jätehuoltoviranomaisen) kuin kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tehtäväkenttiin. Uusi lainsäädäntö luo uusia menettelyjä ja toisaalta muuttaa jätehuollon vastuita. Kunnan jätehuollosta vastaavan viranomaisen, jätehuoltoviranomaisen, roolin korostaminen auttaa selkeyttämään kunnan sisäistä tehtävien jakoa. Nykyisen jätelain aikana näiden roolien selkeytymisessä on ollut monessa etenkin pienemmässä kunnassa selvää ongelmallisuutta. Ongelmaa on erityisesti lisännyt se tosiseikka, että usein ainoa jätehuollon problematiikkaan ja jätelain sisältöön perehtynyt viranhaltija on ollut ympäristönsuojelun puolella. YSV ry pitää tätä roolien selkeämpää erittelyä erittäin positiivisen asiana.

Saman linjauksen olisi voinut myös kirjata roskaantumisasioiden käsittelyyn. Esityksessä uudeksi jätelaki (58 §) on todettu mm., että rakennetun ympäristön hoidosta on lisäksi voimassa mitä säädetään maankäyttö- ja rakennuslaissa. Tämä säädös tai sen perustelu ei kuitenkaan luo minkäänlaista linjausta siitä kumpaa lainsäädäntöä tulisi ensisijaisesti pyrkiä soveltamaan. Lähtökohtaisesti monissa rakennettuun ympäristöön sijoittuvissa roskaantumistapauksissa jätelaki kuitenkin on voimaton, sillä ympäristön epäsiisteys ei suoranaisesti ole aiheutunut vain jätteestä. Koska maankäyttö- ja rakennuslaki mahdollistaa puuttumisen myös muusta kuin jätteestä aiheutuvaan epäsiisteysteen, mukaan lukien hoitamattomat rakennukset, tulisi YSV ry:n näkemyksen mukaan tätä lainsäädäntöä soveltaa ensisijaisena. Epäsiisteystestä kärsivän asiakkaan kannalta ensisijaisuuden kirjaaminen varmistaisi asian sujuvamman ja mutkattomamman viranomaiskäsittelyn.

Esityksen mukainen uusi jätelaki tuo kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle myös uusia tehtäviä: rekisteröintimenettely (83 §), yksittäisen määräyksen antaminen (106 §) ja laiminlyöntimaksun määrääminen (113 §).

Rekisteröintimenettely, jonka perusteena on ympäristölupamenettelyn keventäminen, on omiaan siirtämään tehtäviä ennakoivalvonnasta jälkivalvonnan piiriin. Tämä muutos saattaa vaarantaa ympäristönsuojelun hyvää tasoa, sillä puuttuminen toimintaan valvonnallisin keinoin on erittäin työlästä, vaikeaa ja hidasta. Kokemuksemme mukaan puutteista niin asianmukaisen jätehuollon järjestämisessä kun ympäristönsuojeluasioiden muussa hallinnassakin on usein juuri pienissä jätealan yrityksissä, joita uusi rekisteröintimenettely tulisi koskemaan. Tämä menettely on samanlainen kuin on tarkoitus toukokuun 2010 alusta soveltaa jakeluasemien, pienten poltto-

laitosten sekä asfalttiasemien osalta. YSV ry:n näkemyksen mukaan rekisteröintimenettelyn laajentaminen jätealan laitoksiin tai muillekaan toimialoille ei tässä vaiheessa ole järkevää. Ennen rekisteröintimenettelyn laajentamista tulee varmistaa, että käytössä on toimivat järjestelmät rekisteröintimerkinnän tekemiseen. Samoin olisi varmistuttava rekisteröintimenettelyn tosiasiallisista vaikutuksista kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen työmäärään ja resursseihin.

YSV ry on erityisen huolissaan siitä, että rekisteröintimenettely vähentää olennaisesti kuntien ympäristönsuojeluviranomaisen saamia lupatuloja, jonka seurauksena saattaa olla myös toimintaan käytettävissä olevien resurssien leikkauksia. Erityisen tärkeää olisi siten pikaisesti mahdollistaa ympäristönsuojeluviranomaisen suorittamasta valvonnasta perittävät maksut. YSV ei näe mitään perusteltua syytä, miksi maksullisuus ei samalla koskisi myös jätelain mukaista valvontaa.

Ympäristönsuojelulain 85 §:n kaltainen yksittäisissä tapauksissa annettava määräys laajentaa ja täydentää valvonnassa käytettävissä olevia keinoja. Määräyksen antaminen mahdollistaa puutumisen tilanteeseen jo ennakkoon ennen kuin varsinaista lainvastaista tilannetta edes on muodostunut. Vaarana tietysti on, että yhdessä laajan vireillepano-oikeuden kanssa tästä aiheutuu kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle runsaasti lisätehtäviä.

YSV ry pitää laiminlyöntimaksun käyttöönottoa erinomaisena tapana edistää jätelain säännösten noudattamista. Esityksen mukaisesti laiminlyöntimaksun määrää toimivaltainen valvontaviranomainen. Koska kyseessä on täysin uudenlainen hallinnollinen menettely, tulee siitä riittävän ajoissa laatia viranomaisille selkeä ohjeistus, jotta laiminlyöntimaksun tuomat mahdollisuudet tehostaa valvontaa saadaan täysimittaisina käyttöön.

YSV ry pitää tarkastusoikeutta koskevan 105 §:n sanamuotoa valvonnan kannalta jokseenkin ongelmallisena. Tarkastusoikeuden rajaaminen vain kotirauhanpiirin ulkopuolelle saattaa muodostua ongelmaksi pihapiirissä olevan roskaantumisen sekä jätehuollon asianmukaisuuden tarkastamiseksi. Tarkastusoikeuden tulisi kotirauhan piirissäkin olevilla ulkoalueilla olla mahdollista, jos se on tarpeen jätteiden käsittelyn tai varastoinnin asianmukaisuuden tai jätelain muun valvonnan kannalta. Tämän asian mainitseminen ainoastaan perusteluissa ei YSV:n näkemyksen mukaan riittävästi tue tarkastusta tekevän viranhaltijan asemaa.

Ympäristönsuojeluviranhaltijat (YSV) ry:n puolesta,

Sini-Pilvi Saarnio
puheenjohtaja

Hanna Sívén
sihteeri

Tiedoksi: Suomen Kuntaliitto